

SPOLEČNÉ PROHLÁŠENÍ KOORDINAČNÍHO CENTRA OF A SDRUŽENÍ STÁVKOVÝCH VÝBORŮ

Důsledná obnova demokracie proniká do všech oblastí naší společnosti. Odbory jsou její neodmyslitelnou součástí. V nových ekonomických podmínkách budou na jejich činnosti v mnohém záviset sociální jistoty pracujících, jejich životní úroveň, charakter práce, vytváření dalších pracovních příležitostí, měly by mít své slovo ve zdravotnické péči, při vypracování systému důchodového zabezpečení atd.

V totalitním systému vlády jedné strany došlo k naprosté degeneraci celého tzv. Revolučního odborového hnutí. Ta postihla všechny jeho organizační stupně, jak v řídicí oblasti, tak i v podnicích, závodech a v dalších pracovištích. Tato degenerovaná struktura, založená na centralistickém principu, se nemůže stát základem pro vytvoření nových moderních odborů. Je zakořeněná několik desetiletí v různých, navzájem spjatých aparátech a je větším nebezpečím, než si lidé uvědomují.

V rozhodujících dnech naší demokratické revoluce se ÚRO, ČOR a SOR, jakož i jejich četné odnože projeví jako kolektivní stávkokaz, postavily se na stranu byrokratické moci a byly opět ochotny - v duchu své dlouholeté tradice - krýt a omlouvat mocenskou zvlášť.

Když posléze ÚRO a jeho odnože zjistily, že jejich postavení je neudržitelné, snažily se zachránit svou tvář některými změnami. Nejdříve vyměnily zdiskreditovaného předsedu ÚRO. Když to nepomohlo, zrušily předsednictvo ÚRO a ustavily Akční výbor ROH, o němž tvrdí, že byl demokraticky zvolený.

Sdružení stávkových výborů, k němuž se v dané chvíli hlásí více než 6000 stávkových výborů, nemůže uznat tento Akční výbor za představitele odborářů a tudíž za svého rovnocenného partnera. Žádá, aby se Akční výbor ROH omezil na správní funkce až do doby, kdy se vytvoří a začnou fungovat nové odborové struktury.

Důvodem našeho rozchodu se strukturou a duchem dosavadních odborů však není jen jejich selhání v kritických listopadových dnech. ROH zklamalo jako obhájce oprávněných zájmů svých členů v celém období totalitní vlády. Připustilo, aby se výrobní úkoly řešily na úkor intenzity práce, za cenu neúměrných přesčasů, často za cenu porušování základních bezpečnostních a zdravotních norem. Tím umožnilo byrokratické administrativě, aby výrobní problémy řešila bez nutné modernizace strojového parku a pracovního prostředí. Tak ROH svým podílem přispělo k tomu, že se naše četné závody změnily v technická muzea.

Nechceme tvrdit, že na půdě ROH nevzniklo nic užitečného. To dobré musí nové odbory zachovat a využít. Čekají je však zcela nové úkoly, až dosud zanedbávané nebo zcela opomíjené. Mezi ně mimo jiné patří:

- pravidelně informovat své členy o skutečném růstu životních nákladů, (třeba názornou formou tzv. spotřebního koše průměrné rodiny) a vyvozovat z toho závěry pro odborovou činnost

- vypracovat si vlastní stanovisko k radikální hospodářské reformě, včetně návrhů na včasné vytváření nových pracovních příležitostí, protože nevyhnutelně dojde k pohybu ve skladbě našeho hospodářství, včas připravit návrhy na pomoc při rekvalifikaci lidí
- důsledně bránit tendenci, k níž je náchylná každá správa hospodářství a podniků, řešit výrobní úkoly na úkor bezpečnosti práce, jakož i zdravého pracovního a životního prostředí

- vypracovat si vlastní projekt sociálních opatření a vůbec sociální politiky v tomto přechodném období, aby břemeno změn nedolehlo nejtvrději na sociálně nejslabší.

Proto je nutné, aby československé odborové hnutí vyrůstalo důsledně z demokratických voleb, jež požadují stávkové výbory a jejich Sdružení. Pak by se mohlo uplatnit i to dobré, co se zejména v oblasti sociální vybuďovalo, ale co se také zároveň omezovalo a potlačovalo.

Naplnění tak náročného úkolu je možné jen v rámci širokého demokratického proudu, který je výsledkem spontánního projevu všech občanů Československa. Tento spontánní projev v současnosti reprezentuje společné hnutí občanů - Občanské fórum. Proto Občanské fórum si uvědomuje potřeby odborů, ztotožňuje se s prohlášením stávkových výborů. Vyzývá všechny občany, kteří si plně uvědomují naléhavost výstavby nového demokratického systému odborového hnutí, aby podpořili Sdružení stávkových výborů a pomohli tak svým svobodným rozhodnutím nové demokratické odbory co nejdříve vytvořit.

Občanské fórum spolu se stávkovými výbory a jejich Sdružením zajistí, aby výběr delegátů na sjezdy odborových svazů byl demokratický a co nejlepší. Jaké lidi delegujeme, tak bude vypadat odborový svaz i příští odborový sjezd. Do té doby však musí být demokraticky zvolené závodní výbory spolu se stávkovými výbory a s aktivisty Občanského fóra garantem této zásadní a nutné obnovy odborového hnutí.

V Praze 19. prosince 1989

RUMUNSKÉ PEKLO

odhalilo své nehlubší kruhy. Maďarský duchovní László Tökés, vedle Doiny Corneaové zřejmě nejznámější bojovník za nejelementárnější lidská práva v Rumunsku, byl odsouzen k 15 letům vězení a 17.12. měl opustit svou faru v Temešváru. Věřící vytvořili okolo budovy lidský řetěz, který se rozrostl na několik tisíc lidí. Co následovalo, šokovalo celý svět. Takový masakr si zřejmě nedovolila ani miliardová Čína.

21.12. v 0:30 hodin oznámili studenti medicíny v Praze, podporovaní dalšími lékařskými fakultami a Koordinačním centrem OF, že ve spolupráci s ČSČK a pražskou Záchranou službou organizují charitativní výpravu směrem do Rumunska. Žádají všechny občany, podniky a instituce o materiální pomoc - léky a zdravotní materiál, deky, teplé oblečení, konzervy a trvanlivé potraviny.

S nabídkami se obračejte na adresu FVL UK, Praha 2, U nemocnice 5 nebo na Záchranou službu Praha, tel. 37 44 44 nebo 37 27 59.

TISKOVÁ KONFERENCE S VÁCLAVEM HAVLEM

z 19. prosince v době zasedání Federálního shromáždění (výběr)

Zajímají mě dvě otázky, s nimiž se budete muset vypořádat, pokud se stanete prezidentem. Premýšlel jste již o tom, co udělat s těmi tisíci nebo desetitisíci členů stranického aparátu, kteří budou v brzké budoucnosti bez zaměstnání? A dále, když člověk chodí po Praze, je zjevné, že jste se stal velice oblíbenou osobou. Neobáváte se však, že tato popularita se zmenší, až začnou každodenní tvrdé starosti?

Budu docela rád, když se zmenší, protože jakkoli mě těší, lehce mi komplikuje práci. K první otázce: Domnívám se, že nikdo v této zemi nebude na dlažbě, nebude trpět hladem a domnívám se, že pro každého se najde přiměřený způsob zaměstnání, odpovídající jeho kvalifikaci.

Domníváte se, že prezident Československa by měl stát nad politikou a nezúčastňovat se volební kampaně?

Domnívám se, že prezident zvolený na několik měsíců do svobodných voleb by měl být garantem cesty k těmto volbám a slušnosti této cesty. Zda tato role je mícháním do politiky či nikoliv, to závisí na tom, co rozumíte pod pojmem politika.

Podle mého názoru je to předchozí odpovědi přece jenom určitý rozpor. Jako prezident máte být nad politikou a nezúčastňovat se přímo stranické práce. Ale jste jasné na straně vítězů v tomto konfliktu. Co hodláte udělat, aby komunisté, kteří v tomto souboji prohráli, pochopili, že máte na mysli i jejich zájmy?

Již jsem řekl, že funkcí několikaměsíčního pracovního prezidenta chápu jako úkol být garantem demokracie. Měl jsem na mysli samozřejmě to, co tím myslí každý normální demokrat, totiž že každý má stejná práva, byť by reprezentoval sílu sebemenší.

Včera jste řekl, že se nezúčastníte kampaně, která by trvala příliš dlouho. Později to bylo opraveno na několik měsíců. Je pro vás doba 40 dnů přijatelná?

Té otázce úplně přesně nerozumím. Především proto, že já jsem sice přijal za určitých podmínek kandidaturu, ale nikdy jsem nezačal ani neprováděl žádnou svoji kampaň. Chce-li mě někdo mít prezidentem, nechť provádí kampaň. Kdo bude prezidentem, je věcí tohoto lidu. Já nevstupuji do kampaně jako někdo, kdo soutěží s někým jiným a snad zvítězí.

V případě, že by vás na jaře svobodně zvolený parlament nominoval na pětiletý úřad prezidenta, přijal byste?

Parlament nenomínuje prezidenty, pouze je volí. Nominují je různé politické síly. Pochybují, že nějaká politická síla mě bude nominovat na funkci prezidenta na pětileté období.

Pokud prezidentské volby budou pro vás úspěšné, jaké vidíte největší nebezpečí nebo problém, se kterým se Československo musí vypořádat v roce 1990 a jak se hodláte k těm věcím postavit?

Já nebudu mluvit o nebezpečích, ale raději o úkolech. Za největší úkol budu považovat to, aby v době mezi dneškem a svobodnými volbami Československo neztratilo ohromný kredit, který dnes má ve světě, naopak, aby tento kredit posilovalo tím, že kampaně a přípravy na volby nebudou pošípnými intrikami, podvody, nezdravými osobními ambicemi a že i tato doba uchová této revoluci charakter, který nyní má, totiž že jde o vzpouru čistoty proti špíně.

V předvečer sjezdu KSC, jaké máte pocity co se této strany týče a co si přejete, aby z tohoto sjezdu vzešlo?

Co z tohoto sjezdu vzejde, samozřejmě nevím a dokonce mi ani nepřísluší komunistické straně radit, co má dělat. Ale jsem-li tázán, přeče jen odpovím, co bych, být komunistou, v této straně chtěl udělat. Pokusil bych se jí co nejrychleji proměnit v moderní politickou stranu, participující jako rovnoprávný partner v pluralitně demokratickém systému, která si na sebe vydělává sama a která především - a hlavně - je čitelná. Toto slovo si vypůjčuji od svého přítele Petra Pitharta, který velmi případně po několika jednáních s vůdci této strany o této straně prohlásil, že je nečitelná a nesrozumitelná. Byl bych rád, kdyby z ní vznikl partner, s nímž lze za prvé vůbec mluvit, s nímž je možné pracovat, který nepovažuje všechny své nečleny za podlídi.

Je zřejmé, že systém dvou politických stran má mnoho výhod. Co si myslíte o sociální demokratizaci komunistické strany, protože to je jediný způsob, jak se mohou komunisté rehabilitovat a pozměnit, aby se mohli účastnit voleb?

Pochybují, že tato komunistická strana by mohla na zitrřejším sjezdu vymyslet něco lepšího než se sociálně demokratizovat. Tato otázka však začínala zmínkou o systému dvou stran. Dává mi tak možnost vyznat se ze svého osobního ideálu, který jsem se již pokoušel naznačit v různých svých textech, v dobách, kdy jsem byl pouhým disidentem a měl čas na psaní. Totiž, že podle mého mínění by v budoucnosti měly stále větší roli hrát osobnosti a stále menší roli politické strany, které by měly podle mých osobních představ a ideálů mít roli jakýchsi klubů, v nichž se politické osobnosti rodí, profilují, představují, ale politické strany by neměly přímo participovat na moci, protože to vede k způsobu anonymizace moci. Podle mého mínění jediná záchrana této civilizace je, když osvobodí člověka, osobu, konkrétní lidskou osobnost z manipulace všech megastruktur, které si moderní člověk vymyslel a které ho nyní ničí.

Jak si představujete úkoly skutečné politické levice a jak si představujete, že by měli být organizováni mladí lidé?

V naší zemi a v jejím jazykovém kontextu ztratilo mnoho slov svůj smysl, stala se zaříkadly, zcela se rozešla s tím, co znamenají v jiných zemích nebo co znamenávala původně. Mezi taková slova patří slovo levice a pravice. Bylo by úkolem jakési politologické debaty mezi tázajícími se a mnou vyjasnit si obsah těchto pojmů a pak bych třeba odpovídal. Pokud jde o mladé lidi, podle mého mínění by měli být organizováni pokud možno pluralisticky, podle povahy svých zájmů, názorů, oborů činnosti. Na druhé straně, jakkoli by byla tato struktura pluralistická, měly by tyto organizace žít mezi sebou v míru a přátelství, aby byly věrné ideím míru a nenásilí, kterou právě mladí lidé začínali tuto revoluci.

Co se týče události 17. listopadu, proč byl podle vašeho názoru policejní zákrok tak brutální?

V době, kdy se o mě ještě nezajímalo tolik novinářů jako nyní, jsem bezpočtukrát řekl, že tehdejší moc, tím myslím tu moc, která se nedávno zhroutila, si počínala jako pomatené zvíře, které zahnal do kouta, které je zajatcem vlastní prestiže, vlastních zločinů, a že cokoliv udělá, bude špatné a obrátí se proti ní. Mě se zdá, že to vycházelo z logiky toho systému a z logiky té situace. Míru zavinění konkrétních osob určí příslušné komise.

V Anatomii jedné zdrženlivosti píšete o solidaritě utlačovaných a ponižených. Nyní, kdy se ocitáte sám již v mocenských sférách, zajímalo by mě, co si myslíte o tomto vztahu a jak se díváte na vývoj nové Evropy, právě z tohoto hlediska a také co si myslíte, že Československo může konkrétně udělat v otázce Rumunska?

Osud Rumunska mě trápí podobně jako mnoho mých přátel nejen od dnešního dne, v tuto chvíli se zdá, že je tam možná už tisíc mrtvých, ale trápí mě mnoho let. Snad si někteří z vás vzpomínají, že před časem, už je to myslím dva tři roky, kdy ještě vůbec nebylo v Evropě populární mluvit o planýrování rumunských vesnic, byla to Charta77, která vyzvala k Mezinárodním dnům solidarity s Rumunskem. Myslím, že já i mnoho mých přátel jsme upozorňovali na děsivou situaci Rumunska už dávno. Myslím, že budeme mít nyní na politiku Československa větší vliv než v dobách, kdy jsme byli disidenti. Budeme moci také více dělat ve prospěch Rumunů a Maďarů, které převálcovává svými buldozery jakýsi Drákula.

Jastliže budete zvolen prezidentem a sejdete se s panem Gorbačovem, v Moskvě nebo v Praze, oč jej budete žádat? Obecněji, jak se díváte na vývoj československo-sovětských vztahů?

Kdybych byl zvolen prezidentem a měl příležitost mluvit s panem Gorbačovem, řekl bych mu totéž, co jsem řekl již pracovníkům ÚV KSČ. Totiž že se nemusí Sovětský svaz Československa bát a že se ho nemusí dokonce bát ani tehdy, zmizí-li slovo socialistický z jeho názvu. Spíš by se měl Sovětský svaz bát některých zemí, které tam to slovo mají, například Rumunsko.

Považujete současný vývoj v Československu za nezvratný?

Mě se zdá být velmi nepravděpodobné, že by za dnešní mezinárodní situace byl možný jakýkoli návrat zpět. I když zkušební politici říkají, že v politice je všechno možné, já osobně nevěřím, že by to mohlo nastat.

CO ALOIS JIRÁŠEK NEZAZNAMÉNAL

Vypráví se v Praze pověst o proroctví starého malíře:

V lednu 1989 přišli za jedenadevadesátiletým nár.um. Janem Bauchem funkcionáři Svazu výtvarných umělců a sdělili mu, že by bylo vhodné, kdyby odvolal svůj podpis pod petici za propuštění Václava Havla z vězení. Národní umělec to za vhodné nepovažoval a zdůvodnil to s půvabnou jasnozřivostí: Mohl by prý mít nepříjemnosti, kdyby se pan Havel stal třeba příštím prezidentem...

VESELE VÁNOCE!!!

INFORMUM - informační bulletin Koordinačního centra Občanského fóra. Redakce - Jungmannovo nám. 9, 110 00 Praha 1.

Toto číslo připravil redakční kolektiv: Zdena Kerlická, Radka Kratochvílová, Dana Mikulejská, Jiří Exner, Tomáš Hokův, Lukáš Hraběta, Cestmír Huňát, Zdeněk Krejčí, Stanislav Šůva, Ondřej Šmerda.

Uzávěrka čísla 21. prosince 1989 0:30 hodin. Další číslo cca 28. prosince 1989